

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Název projektu	Rozvoj vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	CZ.02.2.69/0.0./0.0/16_015/0002400

Prezentace předmětu:
EKONOMIKA PODNIKU
Přednáška 1 : Podnik a jeho základní charakteristiky
Vyučující:
Doc. Ing. Jarmila Šebestová, Ph.D.

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

PODNIK A JEHO ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY

Cílem přednášky je:

- Vysvětlit podstatu cíle podniku a jeho základních funkcí (činností).
- Objasnit tvorbu organizační struktury podniku.
- Rozčlenit životní cyklus podniku na jeho jednotlivé fáze.

Struktura přednášky

Co je podnik a podniková ekonomika?

Jaké jsou podnikové cíle?

Struktura podnikových funkcí

Organizační výstavba podniku

Životní cyklus podniku

Ekonomika podniku

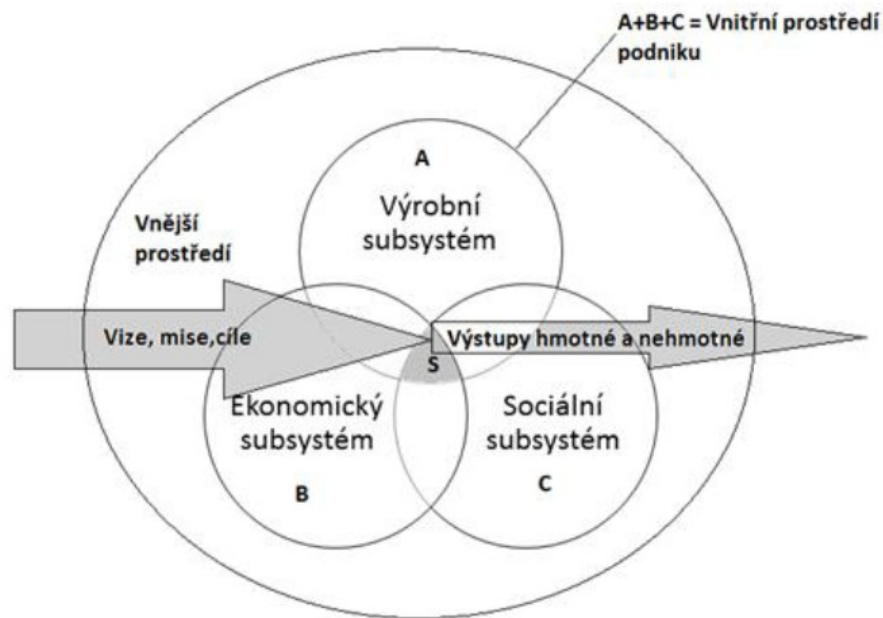
- Předmětem podnikové ekonomiky je podnik jako institucionalizované podnikání.
- Cílem podnikání je zhodnotit vynaložený kapitál, dosažení zisku.
- Výrazem zhodnocování kapitálu je zvyšování hodnoty podniku.

Podnik vzniká tím, že jej někdo založí. S tím souvisí řada činností a rozhodnutí, která musí budoucí podnikatel učinit např.:

- předmět činnosti (oblast podnikání),
- organizačně právní forma podnikání,
- finančně ekonomické otázky- potřeba finančních prostředků a jejich získání,
- umístění podniku a jeho strategii.

Co je podnik?

Obecně můžeme říci, že smysl podniku spočívá v „organizování lidské činnosti v daném okruhu uspokojování cizích potřeb tak, aby i potřeby podnikatele byly uspokojeny“ (Zámečník a kol., 2008). Podnik tak můžeme chápat jako hospodářský systém.

Podnik

- Podnik je obvykle chápán jako ziskový subjekt. Existují však i nestátní neziskové organizace, které nejsou orientovány na zisk, ale na potřeby společnosti.
- Nový občanský zákoník definuje podnik v § 502 jako tzv. obchodní závod: *Obchodní závod (dále jen "závod") je organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti. Má se za to, že závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu.*

Z toho vyplývá:

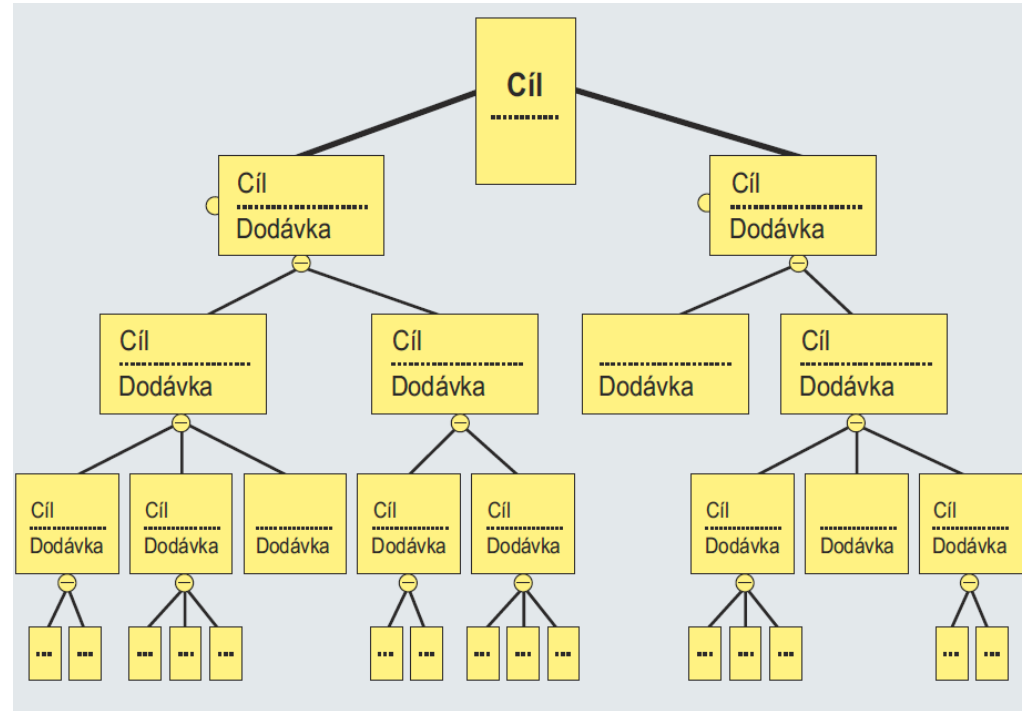
- je ekonomicko-právním subjektem (má ekonomickou samostatnost a právní subjektivitu)
- slouží podnikateli k podnikatelské činnosti
- je základní prvek institucionálního uspořádání národního hospodářství

Kritéria členění podniků

- Podniky podle velikosti (malé, střední, velké,...)
- Podniky podle sektorů a odvětví
- Podniky podle právní formy (živnost, s.r.o., ...)
- Podle hlavního cíle na podniky ziskové a neziskové
- Podniky podle působnosti - regionální, národní a nadnárodní
- Podniky výrobní a nevýrobní (poskytující služby)
- Podniky podle typu výroby
- Podniky velkoobchodní a maloobchodní, aj.

Jaké jsou podnikové cíle?

- Cíl, potažmo cíle, závisí na tom, proč daný podnik začal existovat
- Při podnikání a potažmo řízení podniku nevystačíme pouze se znalostí primárního cíle, ale je nutné cíl dále rozpracovat.
- Z této potřeby vzniklo i různorodé třídění cílů.

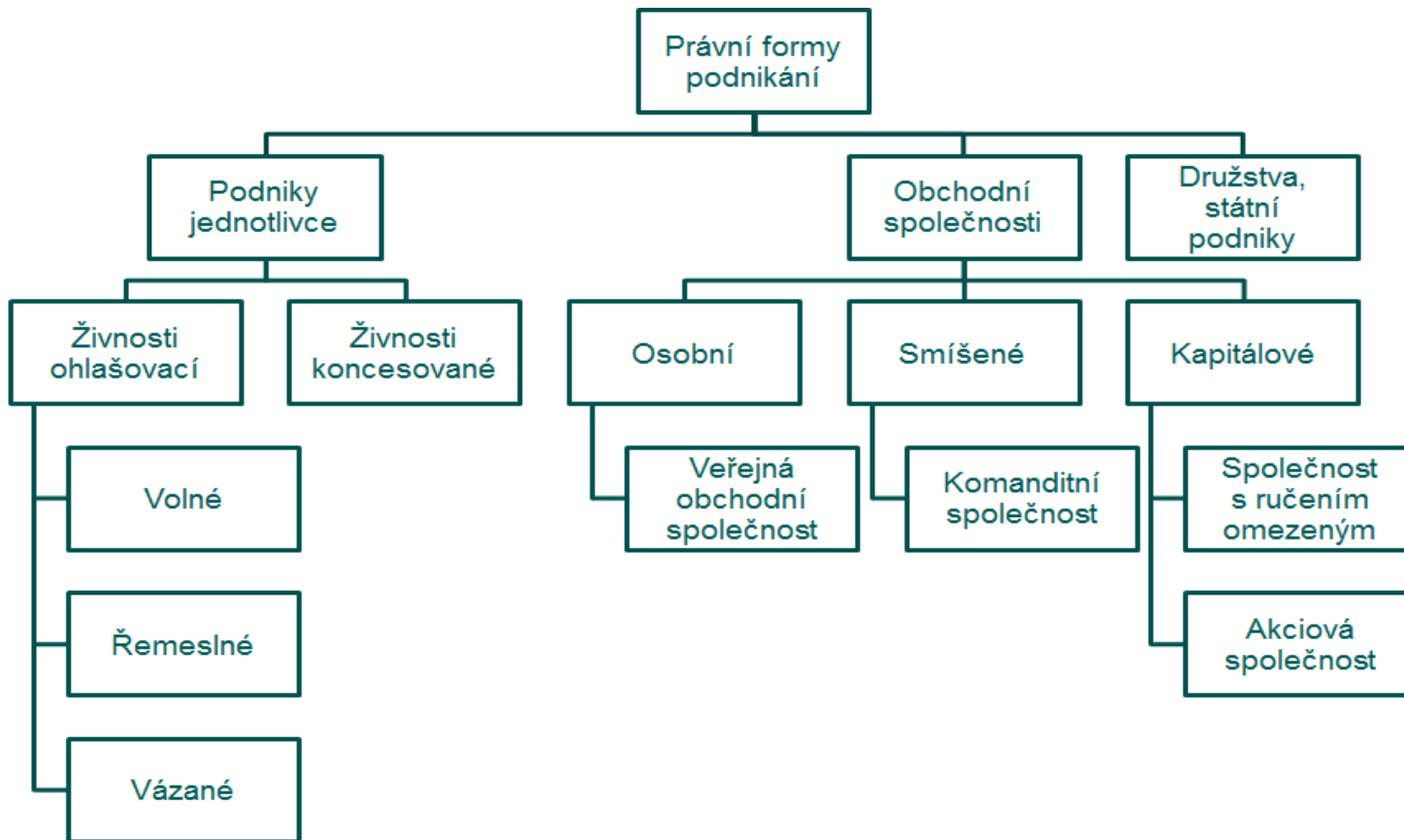

Třídění podnikových cílů

- Cíle lze třídit dle:
- *významu (hierarchie)*
 - vrcholové
 - podřazené
- *velikosti (rozsahu)*
 - cíle neomezené
 - cíle omezené
- *časového hlediska* : krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé
- *vztahu mezi cíli*
 - cíle komplementární
 - cíle konkurenční
 - cíle protikladné
 - cíle indiferentní
- *podle obsahu cíle*: cíle ekonomické, technické , sociální

Právní formy podnikání = zopakování

Atributy cílů

- Stanovené cíle by měly splňovat také několik podmínek dle akronymů:
- SMART: S – Specific (specifické, konkrétní cíle), M – Measurable (měřitelné cíle), A – Achievable/Acceptable (dosažitelné/přijatelné cíle), R – Realistic (realistické cíle) a T – Time Specific (časově sledovatelné)
- SMARTER: jsou přidána dvě písmena, kdy E může znamenat Ecology popř. Evaluate (ekologický nebo hodnotitelný) a R znamená Revisit, tj. průběžně hodnocený, revidovaný.
- KARAT: Konkrétní, Ambiciózní, Reálný, Akceptovatelný/akceptovaný, Termínovaný

Struktura podnikových funkcí I.

V obecné rovině je podnik charakterizován těmito funkcemi:

- společenskou – cílem podniku je spoluúčast na uspokojování potřeb v celospolečenském měřítku,
- individuální – cílem podniku je zhodnocovat prostředky vložené zakladatelem.

Podnikové funkce můžeme dále dělit dle Synka a kol. (2007) na:

- primární a
- sekundární funkce.

Struktura podnikových funkcí II.

Primární funkce podniku tvoří „páteř“ podnikových činností a pro fungování podniku jsou zásadní. Patří k nim funkce:

- zásobovací
- výrobní
- prodejní

Struktura podnikových funkcí III.

Sekundární (podpůrné, vedlejší) funkce se prolínají primárními funkcemi, a pokud by jim podnik nevěnoval dostatečnou pozornost, vedlo by to k existenčním problémům podniku:

- personální
- investiční
- finanční
- vědeckotechnická
- správní

Organizační výstavba podniku

Organizování v sobě zahrnuje několik na sobě navazujících činností, jako:

- vytvoření popisu jednotlivých činností,
- seskupování činností,
- přiřazení vedoucího pracovníka ke skupině činností, tj. přiřazení pravomocí nad pracovníky skupiny,
- vytvoření horizontálních a vertikálních vazeb v organizační struktuře podniku.

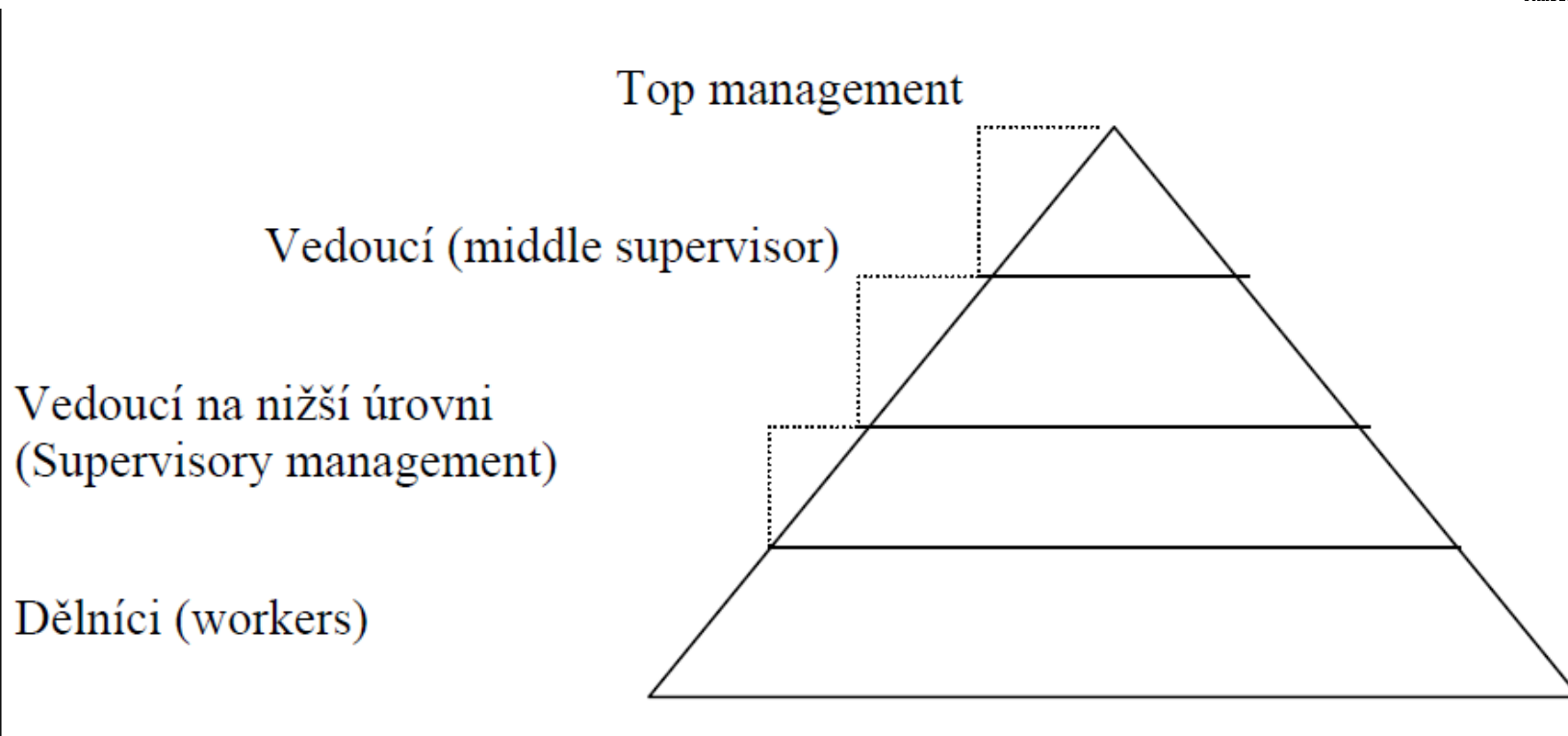
Organizační výstavba podniku II

- Tvar organizační struktury je podstatně determinován rozpětím řízení a z něj vyplývajícím počtem úrovní řízení.
- **Rozpětí řízení** představuje počet pracovníků či organizačních jednotek bezprostředně podřízených jednomu vedoucímu.
 - Je-li tento počet příliš malý, dostáváme špičatou pyramidu. Je zřejmé, že špičatá pyramida v sobě skrývá nebezpečí poruch při přenosu informací přes několik úrovní, obvykle je také méně hospodárná.
- Při nadměrném rozpětí řízení je pyramida plochá. Může naopak vést k přetížení vedoucího.

Organizační výstavba podniku III

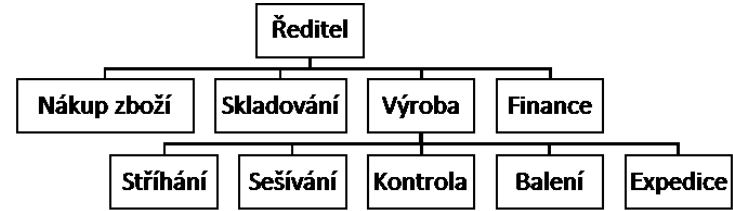
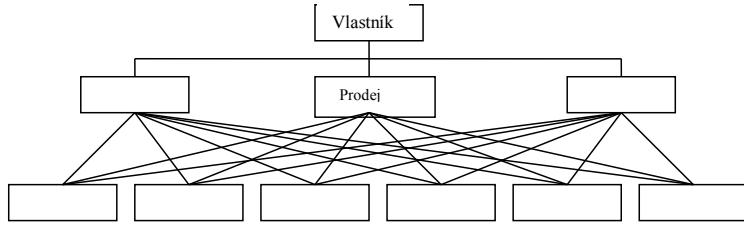
- Na proces organizování a tomu odpovídající tvorbu struktury jsou kladeny určité požadavky, které jsou shrnuty v akronymu OSCAR
 - cíle podnikatelských činností (O = Objectives),
 - specializace (S = Specialization),
 - koordinace (C = Coordination),
 - pravomoc (A = Authority),
 - zodpovědnost (R = Responsibility)

Pyramidová organizační struktura

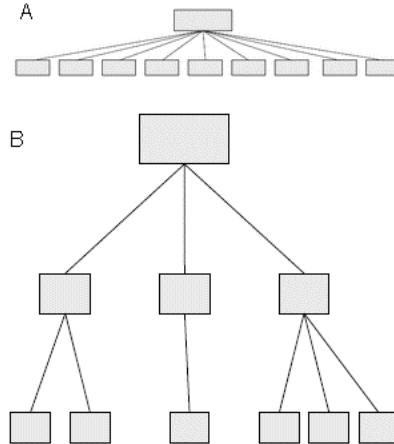

Příklady organizačních struktur

funkcionální organizační struktura

procesní organizační struktura

Příklad ploché (A) a strmé (B) organizační struktury

Životní cyklus podniku

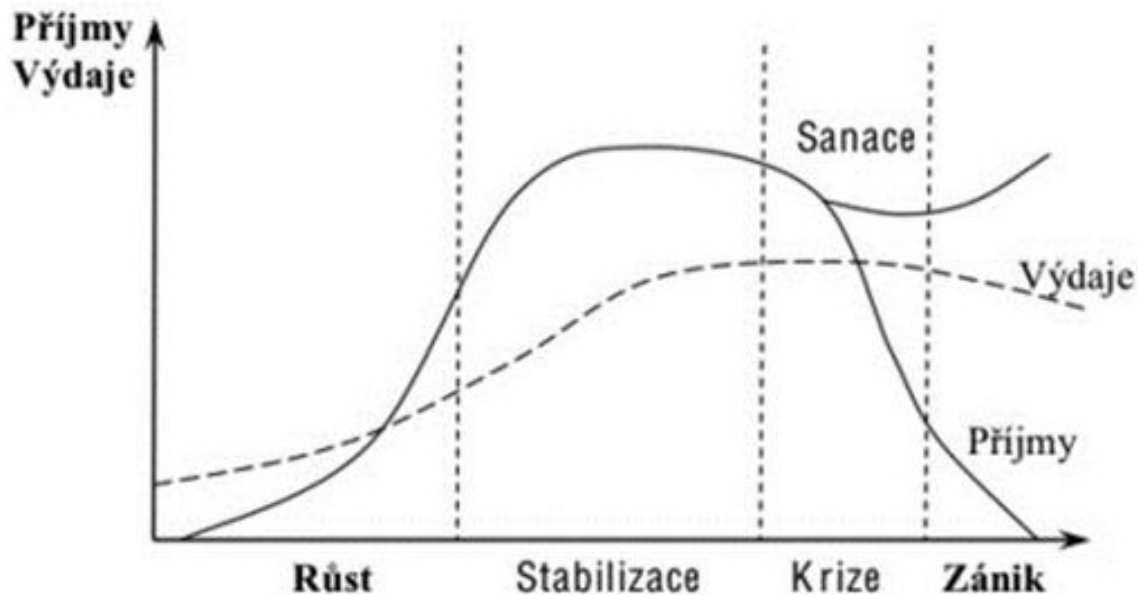
- Život podniku významně souvisí s vývojem okolí podniku (např. stav ekonomiky, od-větví, socioekonomickou situací, demografickým vývojem apod.), jež může například umožnit vznik nějakého podniku, nebo naopak způsobit jeho zánik.
- Pod pojmem životní cyklus podniku myslíme fáze existence podniku, kterými může (ale nemusí vždy) procházet (Synek, 2007).

Životní cyklus podniku

Mezi základní fáze životního cyklu podniku patří :

- založení,
- růst,
- stabilizace,
- krize (a případná sanace)
- zánik

Životní cyklus podniku : Fáze

- **Založení** – v této fázi podnikatel řeší hlavní existenční otázky typu: Co bude vyrábět, poskytovat? Čím se bude zabývat.
- **Růst** – zde je snaha o trvalý růst podniku, rostou objemy prodeje a podíl na trhu, což motivuje podnikatele do dalších investic .

Životní cyklus podniku : Založení

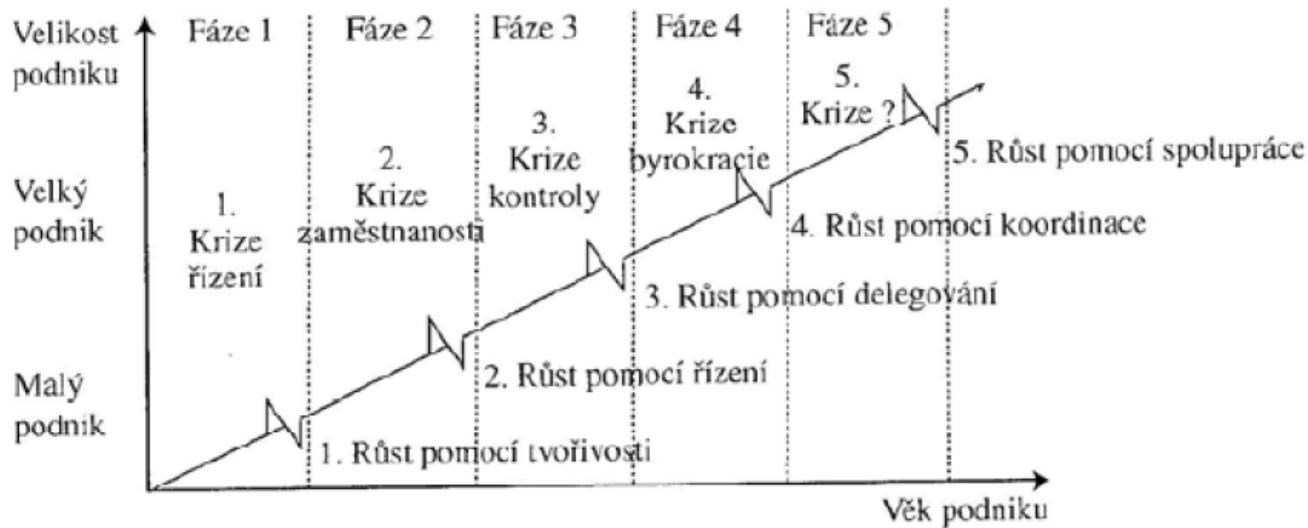

Životní cyklus podniku : Fáze 2

- **Stabilizace** – podnik má vzhledem k trhu optimální velikost, dostatek zákazníků a tvoří hodnotu pro vlastníka (zisk).
- **Krize** – toto je rozhodující čas v životě podniku. Předmět podnikání je stále složitější. Majitelé se musí rozhodnout, jak rychle bude podnik růst a jak jej budou financovat .
- **Zánik** – nemůže-li být zachován předchozí podnikatelský duch, je i vysoká pravděpodobnost pokračujícího neúspěchu .

Fáze růstu podniku

Pramen: SYNEK, M. Podniková ekonomika. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999. 456 s. ISBN 80-7179-228-4. s. 98.

- **dobrovolné rozhodnutí o ukončení činnosti obchodní korporace**
- **zrušení obchodní korporace bez likvidace** – zde řadíme fúze, rozdělení podniku, změnu právní formy, převod jmění na společníka či přeshraniční přemístění sídla.
- **zrušení obchodní korporace s likvidací** (§ 187–209 NOZ) – likvidace je zákonem řízený postup mimosoudního vyrovnání majetkových vztahů (likvidátorem) v případě, že majetek podniku postačuje k zaplacení zá-vazků k věřitelům; pokud majetek podniku nestačí k uspokojení věřitelů, pak se podnik dostává do konkurzního řízení, kdy dochází alespoň k částečnému (poměrnému) uspokojení věřitelů.

Shrnutí přednášky

- **Cíle podniku realizujeme prostřednictvím funkcí (výrobní, technické, ekonomické, zásobovací, odbytové, ...)**
- **Funkcí podniku rozumíme výkon řady sourodých činností k realizaci konkrétních procesů v podniku.**